

Shan Morgan
Ysgrifennydd Parhaol
Permanent Secretary

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

N Ramsay, AC
Cadeirydd, y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

30 Mawrth 2020

Aauwyl Mr Ramsay,

Ein Hymateb i Argyfwng Iechyd Cyhoeddus COVID-19

Gan nad oedd modd imi gwrdd â'r Pwyllgor yn gynharach yr wythnos hon i roi gwybod sut rydym yn ymateb i'r argyfwng presennol, roeddwn yn meddwl y byddai o gymorth i'r Pwyllgor pe bawn yn ysgrifennu i amlinellu'r materion yr hoffai, o bosibl, gael sicrwydd penodol arnynt. O reidrwydd, ciplun yw'r llythyr hwn gan fod y sefyllfa'n newid drwy'r amser a, heb os, bydd peth o'r hyn rwy'n ei ddweud yn dyddio'n gyflym. Ond dyma ble rydym arni adeg ysgrifennu.

Mewn ymateb i'r amgylchiadau digynsail hyn, rydym ni yn Llywodraeth Cymru yn ymdrechu i roi cymaint o adnoddau â phosibl i'r galwadau newydd sydd arnom. Mae yna oblygiadau i'r weinyddiaeth i gyd, gan gynnwys darparu gwasanaethau cymorth corfforaethol, o ran sut rydym ni fel gwasanaeth sifil yn cefnogi'r Gweinidogion i ddelio â'r argyfwng. Ar lefel swyddogion, mae gwaith Llywodraeth Cymru yn cael ei gydlynu gan grŵp newydd yr wyf wedi'i sefydlu ac yn ei gadeirio. Mae'n cwrdd bob wythnos a'i rôl yw gwneud penderfyniadau sefydliadol a rhoi'r sicrwydd sydd ei angen arnaf fel Ysgrifennydd Parhaol ein bod yn cefnogi'r Gweinidogion yn effeithiol i ymateb i'r argyfwng, diogelu arian cyhoeddus a gofalu am les staff a'r Gweinidogion.

Yn y sefydliad drwyddo draw, rydym wedi ailgyfeirio adnoddau staff i ganolbwyntio ar gefnogi Ymateb Llywodraeth Cymru i COVID-19. Rydym wedi tynnu ar ddysgu blaenorol, yn enwedig y trefniadau a roesom yn eu lle i reoli'r perygl o Ymadael â'r UE heb gytundeb. Mae'r adroddiad blaenorol gan Swyddfa Archwilio Cymru ar ein paratodau bryd hynny wedi bod yn ddefnyddiol iawn inni yn y sefyllfa hon. Mae pob un o'r Grwpiau wedi adolygu ei drefniadau Parhad Busnes a bellach wedi ailgyfeirio

BUDDSODDWYR | INVESTORS
MEWN POBL | IN PEOPLE

Parc Cathays • Cathays Park Ffôn • Tel 0300 025 3289
Caerdydd • Cardiff PS.PermanentSecretary@gov.wales
CF10 3NQ Gwefan • Website: www.gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Dilynwch y ddolen i gael arweiniad ar sut fyddwn yn trin a defnyddio'ch data, yn unol â'r Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol. <https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?skip=1&lang=cy>

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding. Please follow the link for guidance on how we will handle & use your data, in accordance with the General Data Protection Regulations. <https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?lang=en>

adnoddau ble bynnag y bo modd. Ar yr un pryd, rydym wedi darparu adnoddau ar gyfer ein Canolfan Rheoli Argyfwng, sef y cyfleuster yr ydym yn ei roi ar waith yn ystod argyfwng i reoli a lledaenu'r holl wybodaeth sy'n dod i law. Mae angen cryn dipyn o adnoddau ar y Ganolfan ac rydym yn gofyn i bob rhan o'r weinyddiaeth gyfrannu staff i fynd ar secondiad i'r tîm. Rydym yn darparu adnoddau ar gyfer y galwadau newydd eraill mewn modd tebyg, naill ai drwy'r Cyfarwyddwyr Cyffredinol yn adleoli staff o fewn eu Grwpiau neu drwy symud staff rhwng Grwpiau.

Mae'r heriau sy'n ein hwynebu fel sefydliad i gefnogi pobl a busnesau Cymru yn ystod yr argyfwng presennol yn aruthrol. Rydym yn gweithio'n gyflym i ddarparu cymorth ariannol i fusnesau, er enghraifft, ymateb sy'n golygu y byddwn yn cefnogi mwy o dderbynwyr cyllid nag y mae Llywodraeth Cymru erioed wedi'i wneud o'r blaen.

Rwy'n falch iawn o ddweud wrth y Pwyllgor fod yr ymateb gan staff drwy'r sefydliad cyfan i'r gofynion brys a dwys o ran cefnogi'r Gweinidogion i fynd i'r afael â'r argyfwng wedi bod yn eithriadol. Rwy'n falch o'r gwasanaeth sifil a'r ffordd y mae'n ymateb.

Ddiwedd y dydd, dydd Gwener diwethaf, roedd 102 o aelodau o staff yn dweud eu bod yn hunanynysu, ac roedd 14 wedi'u cofnodi'n sâl gyda symptomau COVID-19. Rydym yn disgwyl i'r rhif hwn gynyddu'n gyflym yn y dyddiau nesaf. Wrth i'r argyfwng ddatblygu, gallwn ddisgwyl y bydd yn effeithio ar ragor o staff. Yn unol â'r canllawiau cenedlaethol, gofynnwyd i bob aelod o staff weithio gartref ble bynnag y bo modd ac rydym yn disgwyl mai ychydig iawn fydd angen mynd i'r swyddfa ei hun. Rydym wedi gorfod cau rhai o'n swyddfeydd oherwydd argaeledd staff ac rydym yn rhag-weld y bydd nifer y swyddfeydd y mae angen inni eu cau yn cynyddu. Rydym wedi'i gwneud yn glir, fodd bynnag, nad ydym ni fel sefydliad yn cau – dim ond yn gwasgaru. Bydd staff yn parhau i weithio fel yr arfer gymaint â phosibl, ond drwy ddulliau gweithio o bell.

Ysgrifennais at aelodau o'r Fforwm Arweinwyr Cyhoeddus ar 23 Mawrth i'w diweddarau ar argyfwng COVID-19, a'u sicrhau bod Llywodraeth Cymru, gan fanteisio ar alluedd y system TGCh newydd, yn dal i fod ar agor. Rydym yn sicrhau ein bod yn cyfathrebu'n rheolaidd ac yn eglur â'n cyrff cyhoeddus i roi gwybod iddynt am y camau yr ydym yn eu cymryd ein hunain ac i ddysgu o'u profiad hwythau. Rwy'n bod yn arbennig o ofalus i sicrhau bod Swyddogion Cyfrifyddu'r cyrff cyhoeddus yn cael gwybod yn rheolaidd am y camau yr wyf i, fel y Prif Swyddog Cyfrifyddu, yn eu cyflwyno yn Llywodraeth Cymru, fel y'u hamlinellir yn y llythyr hwn.

Mae yna enghreifftiau ardderchog yn dod i'r golwg o weithio ar draws y sector cyhoeddus – er enghraifft, sefydliadau yn cydlynu ac yn rhannu gwybodaeth, mewn modd gofalus sy'n cydymffurfio â'r rheolau perthnasol, er mwyn darparu cymorth effeithiol i ddinasyddion agored i niwed. Rydym yn gweithio gydag eraill i geisio darparu arweinyddiaeth ac i gydlynu ymdrechion, yn enwedig ar hyn o bryd mewn perthynas â'r trefniadau gwarchod sy'n cael eu rhoi ar waith. Dim ond drwy gydweithio'n agos â'n partneriaid yn y sector cyhoeddus a'r trydydd sector y bydd y trefniadau hyn yn gweithio'n effeithiol.

BUDDSODDWYR | INVESTORS
MEWN POBL | IN PEOPLE

Parc Cathays • Cathays Park Ffôn • Tel 0300 025 3289
Caerdydd • Cardiff PS.PermanentSecretary@gov.wales
CF10 3NQ Gwefan • Website: www.gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Dilynwch y ddolen i gael arweiniad ar sut fyddwn yn trin a defnyddio'ch data, yn unol â'r Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol. <https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?skip=1&lang=cy>

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding. Please follow the link for guidance on how we will handle & use your data, in accordance with the General Data Protection Regulations. <https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?lang=en>

Yn rhan o'r broses o ailystyried pa waith corfforaethol y gallwn ei ailbroffilio, rwyf wedi bod yn ddiolchgar iawn i Archwilydd Cyffredinol Cymru am y ddeialog adeiladol sydd rhyngom ynghylch gohirio cwblhau ein cyfrifon eleni tan yr hydref. Yn hynny o beth, un o'r trafferthion sy'n ein hwynebu yw'r oedi (dealladwy o dan yr amgylchiadau) o ran cael gwybodaeth gan rai o'n cyrff cyfansoddol. Mae amserlen estynedig i baratoi'r cyfrifon yn ein galluogi i ailgyfeirio staff medrus i waith COVID-19 ac yn gwneud gwahaniaeth gwirioneddol i'n hymdrechion. Rydym hefyd wedi atal bron y cwbl o'n gwaith archwilio mewnol ein hunain ynghyd â chyfarfodydd ein Pwyllgorau Archwilio a Sicrhau Risg a oedd wedi'u trefnu ar gyfer y gwanwyn. Mae gan ein harchwilwyr mewnol, y mae'r rhan fwyaf ohonynt hefyd yn weithwyr cyllid proffesiynol, sgiliau gwerthfawr sy'n cael eu hadleoli ar draws y sefydliad i gynorthwyo'r ymateb.

Rydym yn bod yn ofalus, serch hynny, i barhau i gynnal ein gallu gwrth-dwyll. Mae'n ffaith drist y gall twyllwyr weithiau weld argyfwng mawr fel cyfle i dwyllo gan feddwl na fyddem o bosibl yn gwirio pethau mor ofalus ag arfer. Mae angen inni felly fod yn arbennig o effro i hyn. Rydym yn sicrhau ein bod yn manteisio ar y canllawiau defnyddiol sy'n cael eu cyhoeddi ar gyfer y DU yn hynny o beth.

Mae'r Pwyllgor wedi cael tystiolaeth o'r blaen ynglŷn â rhoi ein system TGCh newydd ar waith y llynedd. Er nad oeddem yn ymwybodol o'r pwysigrwydd ar y pryd, mae'r system newydd wedi bod yn gwbl hanfodol i'n galluogi i ymateb yn briodol i'r argyfwng hwn. Gall y Gweinidogion a staff weithredu o bell diolch i'r system effeithiol ac effeithlon. Rydym wedi cynyddu ein gallu i weithio o bell ac mae'r system wedi'i chynnal yn gadarn hyd yma. Mae llawer ohonom (a minnau yn eu plith!) wedi meithrin sgiliau gwell yn gyflym ac yn ddwys i wneud defnydd effeithiol o'r offer newydd sydd gennym i weithio o bell.

Rwyf i fel y Prif Swyddog Cyfrifyddu, a'r rhai yr wyf wedi'u dynodi'n Swyddogion Cyfrifyddu Ychwanegol, yn ymwybodol iawn bod ein cyfrifoldebau yn parhau drwy gydol y sefyllfa hon. Mae angen inni sicrhau ein bod yn dal i ddiogelu pwrs y wlad ond hefyd gydnabod bod galwadau unigryw'r sefyllfa sydd ohoni yn golygu y bydd rhaid inni wneud rhai pethau mewn ffordd wahanol yn ystod yr argyfwng.

Rydym yn nodi prosesau sydd angen eu symleiddio er mwyn ei gwneud yn bosibl i benderfyniadau gael eu gwneud yn gyflym wrth gynnal y mesurau diogelu hanfodol i ofalu am arian cyhoeddus yn briodol a bod yn atebol yn ddiweddarach am sut a pham y'i gwariwyd. Rwy'n cydnabod bod yr argyfwng presennol yn golygu bod angen inni gynyddu, yn ddethol, ein hawydd am risg. Rwyf wedi gofyn i'm Swyddogion Cyfrifyddu Ychwanegol fod mor hyblyg, cyflym ac ymatebol ag y gallant, gan gofio ein cyfrifoldebau i ddiogelu pwrs y wlad. Rydym hefyd wedi rhoi canllawiau diwygiedig i dimau polisi ac i bob tîm sy'n delio â thaliadau grant. Yn ogystal, rydym wedi cryfhau'r timau canolog sy'n delio ag ymholiadau ynghylch llywodraethu a grantiau, gan eu galluogi i ymateb yn effeithiol i'r ymholiadau niferus sy'n dod i law gan staff sy'n gofyn am arweiniad.

BUDDSODDWR | **INVESTORS**
MEWN POBL | **IN PEOPLE**

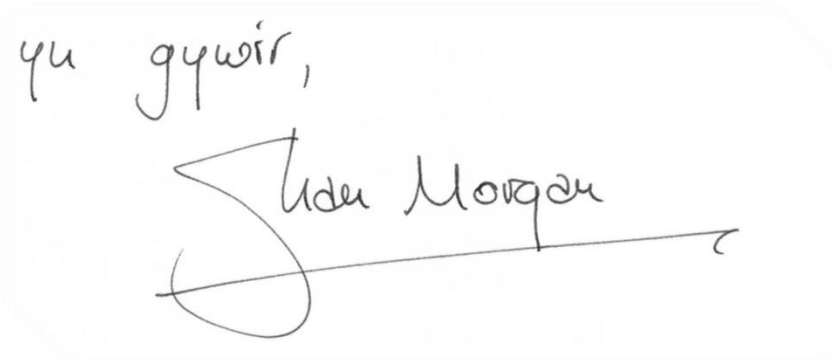
Parc Cathays • Cathays Park Ffôn • Tel 0300 025 3289
Caerdydd • Cardiff PS.PermanentSecretary@gov.wales
CF10 3NQ Gwefan • Website: www.gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Dilynwch y ddolen i gael arweiniad ar sut fyddwn yn trin a defnyddio'ch data, yn unol â'r Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol. <https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?skip=1&lang=cy>

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding. Please follow the link for guidance on how we will handle & use your data, in accordance with the General Data Protection Regulations. <https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?lang=en>

Mae'r rheidrwydd sydd arnom i weithio ac ymateb yn eithriadol o gyflym yn effeithio hefyd ar y ffordd yr ydym yn cofnodi penderfyniadau a'r rhesymau dros eu gwneud. Yn y sefyllfa sydd ohoni, ni fydd hi bob amser yn bosibl llunio dadansoddiad ysgrifenedig llawn cyn gwneud penderfyniad fel y byddem fel arfer yn ei ddisgwyl. Yn yr achosion hynny, byddwn yn llunio ôl-nodyn ar gyfer y cofnodion sy'n egluro cyd-destun a rhesymeg y penderfyniad. Rydym hefyd wedi rhoi trefniadau yn eu lle i gadw cofnod o wariant sy'n ymwneud yn benodol â COVID-19.

Gobeithio bod y llythyr hwn yn helpu i roi syniad i'r Pwyllgor o'r modd yr ydym yn ymateb i fynd i'r afael â'r argyfwng hwn. Rwy'n benderfynol o gynnal y safonau y byddai'r Pwyllgor yn eu disgwyl ohonof. Gobeithio y bydd y Pwyllgor, yn ei dro, yn cydnabod bod angen i minnau gymryd risgiau ymwybodol a gofalus na fyddwn yn debygol o'u cymryd pe na bai'r amgylchiadau mor ddifrifol.

yu gywir,
Shan Morgan

Shan Morgan

Ysgrifennydd Parhaol/ Permanent Secretary
Llywodraeth Cymru/ Welsh Government

BUDDSODDWYR | INVESTORS
MEWN POBL | IN PEOPLE

Parc Cathays • Cathays Park Ffôn • Tel 0300 025 3289
Caerdydd • Cardiff PS.PermanentSecretary@gov.wales
CF10 3NQ Gwefan • Website: www.gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Dilynwch y ddolen i gael arweiniad ar sut fyddwn yn trin a defnyddio'ch data, yn unol â'r Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol. <https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?skip=1&lang=cy>

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding. Please follow the link for guidance on how we will handle & use your data, in accordance with the General Data Protection Regulations. <https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?lang=en>